

Številka: 35400-315/2019-75

Datum: 1. 10. 2020

Agencija Republike Slovenije za okolje izdaja na podlagi tretjega odstavka 14. člena Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 35/15, 62/15, 84/16, 41/17, 53/17, 52/18, 84/18, 10/19 in 64/19), 220. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06-ZUP-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13) ter na podlagi 110d. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06-ZVO-1-UPB1, 49/06-ZMetD, 66/06-OdlUS, 33/07-ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09-ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16 in 61/17-GZ, 21/18-ZNOrg in 84/18-ZIURKOE) v upravni zadevi odreditve ukrepov za preprečevanje nastanka okoljske škode povzročitelju SŽ – Infrastruktura, d.o.o., Kolodvorska ulica 11, 1000 Ljubljana, ki ga zastopa direktor Matjaž Kranjc, po uradni dolžnosti, naslednjo

DOPOLNILNO ODLOČBO

I. Odločba št. 35400-315/2019-2 z dne 27. 6. 2019, izdana povzročitelju družbi SŽ – Infrastruktura, d.o.o., Kolodvorska ulica 11, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: povzročitelj), se zaradi preprečevanja neposredne nevarnosti za nastanek okoljske škode v zvezi z izrednim dogodkom, nastalim dne 25. 6. 2019 na lokaciji izvoza vlaka iz tira 2 na postaji Hrastovlje proti postaji Črnotiče, dopolni tako, da mora povzročitelj v obdobju od 1. 10. 2020 do vključno 30. 6. 2021 izvajati sledeče prepečevalne ukrepe:

1. Povzročitelj mora na vrtini V-3/19 stalno izvajati merjenje gladin. Pogostost monitoringa se mora prilagajati gladinam podzemne vode in hidrološkemu stanju, in sicer:

1.1 Povzročitelj mora izvesti identifikacijo organskih spojin (scan) v primeru, da Rižanski vodovod Koper d.o.o. – s.r.l. v razdelilnem jašku zazna vsebnost mineralnih olj, ki v povprečju meritev oz. v dveh zaporednih meritvah z »on-line« metodo presežejo 50 mikro g/l. V kolikor scan pokaže prisotnost kerozina, mora povzročitelj v roku 24 ur izvesti vzorčenje na vrtinah V-3/19, R-11 in R-14, ki se nahajajo na območju napajalnega zaledja izvira. V primeru, da je meritev pod mejo določljivosti analize metode, se v izračunu povprečja meritev upošteva polovica meje določljivosti te metode.

1.2 Povzročitelj mora v primeru dviga gladine podzemne vode na vrtini V-3/19, nad koto 150 m n. m., najkasneje v roku 48 ur izvesti vzorčenje na vrtinah V-3/19, R-11 in R-14, ki se nahajajo na območju napajalnega zaledja izvira. Ob tem mora povzročitelj najkasneje v roku 48 ur tudi organoleptično spremljati stanje na vrtini P-21, Hrastovljskem potoku in Piculiču.

1.3 Povzročitelj mora Agenciji RS za okolje do 15. 4. 2021 predložiti poročilo o izvedenem monitoringu za obdobje od 1. 10. 2020 do 31. 3. 2021.

- 1.4 Povzročitelj mora Agenciji RS za okolje do 31. 7. 2021 posredovati celovito poročilo o izvedenem monitoringu za celotno obdobje izvajanja monitoringa do vključno 30. 6. 2021.

II. O stroških postopka bo izdan poseben sklep.

Obrazložitev

Agencija Republike Slovenije za okolje, ki kot organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor opravlja naloge s področja varstva okolja (v nadaljevanju: naslovni organ), je v skladu s tretjim odstavkom 110d. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06-ZVO-1-UPB1, 49/06-ZMetD, 66/06-odl.US, 33/07-ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09-ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17-GZ, 21/18-ZNOrg in 84/18-ZIURKOE, v nadaljevanju ZVO-1) dne 27.6.2019 po uradni dolžnosti začela postopek odreditve izvedbe preprečevalnih ukrepov, da se prepreči možnost nastanka okoljske škode zaradi izrednega dogodka z dne 25.6.2019 ob 14.10 uri v kraju Hrastovlje, Mestna občina Koper, ki bi lahko imel za posledico onesnaženje delov okolja, povzročitelju SŽ – Infrastruktura, d.o.o., Kolodvorska ulica 11, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju povzročitelj). Povzročitelj je z dopisom št. 70308-3/2019-96 z dne 27.6.2019 naslovni organ obvestil o nastalem izrednem dogodku, naslovni organ je nato izdal odločbo št. 35400-315/2019-2 z dne 27. 6. 2019, s katero je povzročitelju odredil izvedbo preprečevalnih ukrepov na lokaciji izvoza vlaka iz tira 2 na postaji Hrastovlje proti postaji Črnotiče v km 013.990 na kretnici št. 1 (relacija Divača – Koper), kot to izhaja iz izreka citirane odločbe. Povzročitelju je naslovni organ nato izdal dopolnilno odločbo št. 35400-315/2019-6 z dne 28. 6. 2019 (v nadaljevanju: dopolnilna odločba z dne 28. 6. 2019) in dopolnilno odločbo št. 35400-315/2019-19 z dne 3. 7. 2019 (v nadaljevanju: dopolnilna odločba z dne 3. 7. 2019) v zvezi z izrednim dogodkom na lokaciji izvoza vlaka iz tira 2 na postaji Hrastovlje proti postaji Črnotiče v km 013.990 na kretnici št. 1, s katero je odredil izvajanje dodatnih ukrepov za preprečevanje neposredne nevarnosti za nastanek okoljske škode, kot to izhaja iz izrekov citiranih dopolnilnih odločb.

Naslovni organ je zatem izdal novo dopolnilno odločbo št. 35400-315/2019-40 z dne 31. 7. 2019 (v nadaljevanju: dopolnilna odločba z dne 31. 7. 2019), s katero so bili povzročitelju odrejeni dodatni ukrepi za preprečevanje neposredne nevarnosti za nastanek okoljske škode in sicer so se nanašali na:

- zagotavljanje izvajanja monitoringa koncentracij mineralnih olj ter gladine podzemne vode na vrtinah R-14, R-11, P-21 in V-3/19 v obdobju do 30. 9. 2019;
- pripravo načrtov za omejitev širjenja in obvladovanja oblaka kerozina z izvedbo novih vrtin, z načrtom priprave vrtin ter načrtom sanacije za območje onesnaženja in za primer širjenja oblaka onesnaženja ter
- obveznost obveščanja v primeru onesnažene vode s kerozinom na vodotoku Rižane in ostalih površinskih vodah v zaledju.

Kot to izhaja iz točk 1.6 in 1.7 izreka dopolnilne odločbe z dne 31. 7. 2019 je moral povzročitelj monitoring izvajati do 30. 9. 2019, nato pa je bilo določeno, da se pogostost izvajanja monitoringa po 30. 9. 2019, v soglasju z naslovnim organom prilagaja glede na predloženi načrt izvajanja monitoringa, ki ga je moral povzročitelj predložiti v potrditev naslovnemu organu do 2. 9. 2019. Glede na prejeti načrt izvajanja monitoringa je nato naslovni organ izdal novo dopolnilno odločbo št. 35400-315/2019-40 z dne 30. 9. 2019 (v nadaljevanju: dopolnilna odločba z dne 30. 9. 2019), s katero je za obdobje od 1. 10. 2019 do vključno 31. 3. 2020 določeno zagotavljanje izvajanja monitoringa koncentracij mineralnih olj na izviri Rižane ter na vrtinah R-14, R-11, P-21 in V-3/19, na katerih je določeno tudi izvajanje merjenja gladin. Na vseh citiranih vrtinah je bilo zahtevano stalno (on-line) izvajanje merjenja gladin, pogostost monitoringa pa se je morala prilagajati nivojem gladin podzemne vode in hidrološkemu stanju na lokaciji vrtin pod pogoji, ki izhajajo iz izreka dopolnilne odločbe z dne 30. 9. 2019.

Naslovni organ je nato z odločbo št. 35400-315/2019-60 z dne 21. 1. 2020 spremenil dopolnilno odločbo št. 35400-315/2019-40 z dne 30. 9. 2019. Razlogi za spremembo določitve izvajanja monitoringa so izhajali predvsem iz rezultatov izvajanja monitoringov v obdobju od 31. 7. 2019 do 31. 12. 2019, analiz rezultatov teh monitoringov in hidroloških ter padavinskih razmer, pri čemer se je upoštevalo tudi specifično geološko sestavo kraškega terena ter fizikalno-kemijske lastnosti kerozina.

Naslovni organ je za obdobje od 1. 4. 2020 pa do 30. 9. 2020 izdal dopolnilno odločbo št. 35400-315/2019-66 z dne 31. 3. 2020.

Iz 7. točke 3. člena ZVO-1 izhaja, da je povzročiteljica ali povzročitelj obremenitve okolja pravna ali fizična oseba, ki neposredno ali posredno, izključno ali hkrati onesnažuje okolje, rabi naravne dobrine ali povzroča tveganje za okolje ali povzroči okoljsko nesrečo ali okoljsko škodo.

Naslovni organ je ugotovil, da povzročitelj opravlja dejavnost iz točke 9 drugega odstavka 110a. člena ZVO-1, tj. prevoz nevarnega blaga ali onesnaževal po železnici. Kot povzročitelj obremenitve, ki izvaja dejavnost, ki je določena v drugem odstavku 110.a člena ZVO-1, je povzročitelj, skladno s prvim odstavkom 110.a člena ZVO-1 objektivno odgovoren za preprečevanje neposredne nevarnosti za nastanek okoljske škode in za preprečevanje oziroma sanacijo okoljske škode. To glede na četrty odstavek istega člena pomeni, da mora sprejeti in izvesti vse ukrepe za preprečitev nastanka okoljske škode oziroma sanacijo okoljske škode skladno z določbami ZVO-1.

Na podlagi ugotovljenih dejstev predstavljenih v nadaljevanju obrazložitve te odločbe, je naslovni organ določil preprečevalne ukrepe v obliki izvajanja monitoringa za novo obdobje od 1. 10. 2020 do vključno 30. 6. 2021, kot to izhaja iz izreka te odločbe.

Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06-ZUP-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13, v nadaljevanju: ZUP) v prvem odstavku 220. člena določa, da če pristojni organ ni z odločbo odločil o vseh vprašanih, ki so bila predmet postopka, lahko izda na predlog stranke ali po uradni dolžnosti posebno odločbo o vprašanih, ki v že izdani odločbi niso zajeta (dopolnilna odločba). Na podlagi ugotovljenih dejstev predstavljenih v nadaljevanju te odločbe, je naslovni organ določil preprečevalne ukrepe v obliki izvajanja monitoringa za novo obdobje, kot to izhaja iz izreka te odločbe.

Kot je bilo že pojasnjeno, je povzročitelj z dopisom št. 70308-3/2019-96 z dne 27.6.2019 naslovni organ obvestil, da je pri izvozu vlaka 47882 iz tira 2 na postaji Hrastovlje proti postaji Črnotiče v km 013.990 na kretnici št. 1 prišlo do iztirjenja šestih vagonov, in sicer 6, 7, 8, 9, 10 in 11 vagona v sestavi vlaka. Vlak je prevažal nevarne snovi, in sicer kerozin. Sedma cisterna je bila poškodovana, tako da je prišlo do izteka kerozina.

Iz tretjega odstavka 110.d člena ZVO-1 izhaja, da če je ministrstvo obveščeno ali samo izve za neposredno nevarnost za nastanek okoljske škode, lahko od njenega povzročitelja zahteva določene informacije o tej nevarnosti ali z odločbo odredi izvedbo preprečevalnih ukrepov, vključno s podrobnejšimi navodili za njihovo izvedbo. Iz četrtega odstavka 110.b člena ZVO-1 izhaja, da je okoljska škoda, povzročena tlom, vsako onesnaženje z emisijami v, na ali pod tla, ki lahko ogrozi zdravje ljudi in presega predpisane standarde kakovosti tal iz 23. člena ZVO-1. Okoljska škoda na vodah je glede na tretji odstavek 110.b člena ZVO-1 definirana kot škoda z večjim škodljivim vplivom na ekološko, kemijsko, količinsko stanje ali ekološki potencial vode skladno z določbami ZVO-1 in predpisov o vodah, razen če gre za dopustne izjeme pri izpolnjevanju ciljev, ki se nanašajo na doseganje dobrega stanja voda po predpisih o vodah.

Kerozin, ki je iztekel v tla, je bil z zemljino in tolčencem odstranjen iz območja nesreče, zato okoljska škoda tlom ni bila povzročena. Ker pa se je ostala količina izlitega kerozina izgubila v razpokano apnenčasto podlago pod železniškim nasipom, obstaja neposredna nevarnost, da bo onesnaževalo prodiralo v globino skozi nenasičeno cono vodonosnika in doseglo podzemno

vodo. V kolikor bi onesnaženje doseglo podzemno vodo, bodo neposredno ogroženi vodni viri Rižane. Onesnaženje s kerozinom v apnenčasti kamnini torej predstavlja neposredno nevarnost za nastanek okoljske škode na podzemni vodi in na vodotoku Rižane in njenih pritokih, kjer bi lahko nastal večji škodljiv vpliv na ekološko, kemijsko, količinsko stanje ali ekološki potencial vode, skladno z določbami ZVO-1 in Zakona o vodah; izvir Rižane pa predstavlja tudi vir pitne vode, kar posledično lahko vpliva tudi na zdravje ljudi.

Naslovni organ je v tem postopku odločal na podlagi spodaj navedenih dokumentov:

- Poročilo o poteku piezometričnih meritev in vzorčenja vode, Geološki zavod Slovenije, št. 237-1160/2020 z dne 7. 5. 2020;
- Poročilo o poteku piezometričnih meritev in vzorčenja vode, Geološki zavod Slovenije, št. 309-1160/2020 z dne 17. 6. 2020;
- Poročilo o poteku piezometričnih meritev in vzorčenja vode, Geološki zavod Slovenije, št. 321-1160/2020 z dne 30. 6. 2020;
- Poročilo o poteku piezometričnih meritev in vzorčenja vode, Geološki zavod Slovenije, št. 383-1160/2020 z dne 3. 8. 2020;
- Poročilo o poteku piezometričnih meritev in vzorčenja vode, Geološki zavod Slovenije, št. 440-1160/2020 z dne 7. 9. 2020;
- Načrt izvajanja monitoringa vodonosnika Rižane po 30. 9. 2020, povzročitelj, september 2020;
- »Pregled vodno bilančnih razmer v kraškem zaledju izvira Rižane v obdobju 1. 1. 2020 – 30. 9. 2020« ARSO, Urad za meteorologijo in hidrologijo, 1. 10. 2020.

Naslovni organ je pri izdaji te odločbe upošteval tudi dokument »Pregled ugotovitev in priporočila za nadaljnje izvajanje monitoringa vodonosnika Rižane zaradi razlitja kerozina v Dolu pri Hrastovljah junija 2019«, Geološki zavod Slovenije, 21. 1. 2020 (v nadaljevanju: Priporočila GeoZS). Naslovni organ pojasnjuje, da ima Geološki zavod Slovenije pridobljeno pooblastilo Agencije RS za okolje v skladu s 97. členom ZVO-1.

Naslovni organ je povzročitelja seznanil z izdajo odločbe in obveznostmi, ki jih bo treba zagotavljati v obdobju od 1. 10. 2020 do vključno 30. 6. 2021.

Povzročitelj je navedel, da vztraja pri predlogu, ki ga je podal v Načrtu izvajanja monitoringa vodonosnika Rižane po 30. 9. 2020. Upravljavca vodarne Rižanski vodovod Koper d.o.o. – s.r.l. je namreč na izviru Rižane vgradil analizator za zaznavo mineralnih olj, ki obratuje 24h/dan. Analizator sporoča vse zaznane spremembe pitne vode na dežurni center upravljavca vodarne, ki ukrepa glede na predpisane protokole v delovnih procesih.

Glede na vse navedeno naslovni organ ob upoštevanju dejstva, da Rižanski vodovod Koper d.o.o. – s.r.l. zagotavlja spremljanje stanja na razdelilnem jašku (na surovi vodi) dvakrat dnevno ne glede na pretok Rižane in izvajanje meritev mineralnih olj z »on-line« metodo, povzročitelju ni določil obveznosti za izvedbo vzorčenja na izviru Rižane na vodomerni postaji Rižana Kubed II, za obdobje od 1. 10. 2020 do vključno 30. 6. 2021. Povzročitelj pa je bil seznanjen, da bo moral pridobiti s strani upravljavca vodarne Rižanski vodovod Koper d.o.o. – s.r.l. podatke in informacije, na podlagi katerih bo lahko izvajal druge preprečevalne ukrepe na vrtinah V-3/19, R-11 in R-14, predvsem v zvezi s spremljanjem zaznave mineralnih olj na razdelilnem jašku (surovi vodi), ko presežejo 50 mikro g/l.

Hidrološke razmere v kraškem zaledju izvira Rižane v obdobju od 1. 1. 2020 do 30. 9. 2020

Statistična obdelava hidroloških in meteoroloških podatkov za oceno vodnobilančnih razmer temelji na analizi podatkov državnega monitoringa z dolgoletnim nizom meritev, pri čemer lahko trenutne vrednosti primerjamo s podatki preteklega obdobja. Po nesreči z izlitjem kerozina je bil v prispevnem zaledju izvira Rižana vzpostavljen tudi operativni monitoring za spremljanje kvalitete in količin podzemne vode.

Iz slednega izhaja, da so meritve do 3. 11. 2019 potekale v večinoma nižjem vodnem stanju z občasnimi le manjšimi do srednjimi padavinami. V noči iz 15. 10. 2019 na 16. 10. 2019 je prvič od nesreče padlo več kot 40 mm padavin. Od dne 3. 11. 2019 pa se je pričelo obdobje s pogostejšimi padavinami. Padavine so se od 3. 11. 2019 do 26. 11. 2019 pojavljale skoraj

vsakodnevno. Večino dni je padlo manj kot 10 mm/dan. Znotraj tega padavinskega obdobja je bila največja količina padavin dne 13. 11. 2019, ko je padlo 58,6 mm. Naslednje izdatnejše padavinsko obdobje je sledilo v obdobju med 19. 12. 2019 in 23. 12. 2019. Največja dnevna količina je bila zabeležena 22. 12. 2019, ko je padlo 56,7 mm.

Obdobje od 1. 1. 2020 do 30. 9. 2020 je bilo na območju Rižane podpovprečno namočeno, padlo je okoli 80 % povprečnih padavin. Ekstremno suhi so bili januar, februar, april in maj, bolj suha kot običajno sta bila tudi julij in september. Zelo suhe razmere iz začetka leta sta delno omilila zelo namočena junij in avgust, ki sta dobila okoli 50 % več padavin kot običajno. V teh dveh mesecih so bile zelo pogoste plohe in nevihte, nekatere med njimi tudi z izdatnejšimi padavinami. Največja dnevna količina padavin v tem obdobju je bila na postaji Kubed 18. 8. 2020 in sicer kar 61,4 mm, nekoliko manj (45,5 mm) pa 4. 8. 2020. Skupaj je bilo na postaji Kubed od 1. 1. 2020 20 dni s padavinami nad 10 mm, 10 dni s padavinami nad 20 mm in 5 dni s padavinami nad 30 mm.

Hidrološko stanje Rižane od 25. junija 2019, ko je prišlo do izlitja kerozina, je ugotovljeno glede na vodomerno postajo Kubed II. Vse do nastopa prvih obilnejših padavin v novembru so bili pretoki Rižane v Kubedu II nizki in so se le v času poletnih neviht občasno dvignili nad dolgoletno povprečje. Tudi povprečni mesečni pretoki so bili v obdobju med 25. 6. 2019 in 31. 10. 2019 nižji od običajnih srednjih mesečnih pretokov na tej lokaciji. Sušnemu obdobju sta sledila s padavinami izdatnejša november in december, ko je povprečni mesečni pretok presegal dolgoletno letno povprečje. Najvišji pretok Rižane v Kubedu II je bil v mesecu novembru z nekaj več kot 42 m³/s dosežen 13. 11. 2019, v mesecu decembru pa 21. 12. 2019 z najvišjim pretokom 51,3 m³/s. Vrednosti 95. percentila primerljivih podatkov referenčnega obdobja do novembra 2019 niso bile presežene, v novembru in decembru 2019 pa so bili pretoki višji od 95. percentila v več dogodkih. V letu 2020 so bili povprečni mesečni pretoki podpovprečni v vseh mesecih z izjemo marca in junija. V marcu in juniju sta bila zaznana dva visokovodna dogodka z dnevnimi pretoki nad 95. percentilom.

Pretoki Rižane na Kubedu II odražajo količinsko stanje podzemne vode vodozbirnega območja izvira Rižane, saj velika večina padavinske vode iz zaledja odteče podzemno. Izjema so zgolj ekstremni nalivi, ki povzročijo kratkotrajen površinski vodni tok na kraškem terenu. Intenziteta povprečnih mesečnih vodnih razmer v letu 2019 in 2020 je bila razvidna iz percentilnih vrednosti mesečnih pretokov. Novembra in decembra 2019 je bil povprečni mesečni pretok na merilni postaji Rižana – Kubed II višji od 95. percentila povprečnih mesečnih pretokov referenčnega obdobja v letih od 1981 do 2010. V letu 2020 so bili vsi povprečni mesečni pretoki pod omenjeno statistično vrednostjo.

Na količinsko stanje v kraškem vodonosniku kažejo tudi volumni mesečnih iztokov Rižane v Kubedu II in primerjava z referenčnim obdobjem v letih od 1981 do 2010. V času od 25. junija do 31. decembra 2019 je čez profil vodomerne postaje Kubed II na Rižani preteklo 67,4 milijonov m³ vode. Vse od julija 2019 do oktobra 2019 so bili skupni mesečni volumni manjši od povprečnih mesečnih volumnov iztoka, v novembru in decembru pa so znatno presegli povprečne novembrske in decembrske količine. V novembru je tako izteklo 2,2-krat več vode, v decembru pa 1,7-krat več vode kot je značilno za ta dva meseca. V letu 2020 je bil do konca septembra skupen volumen iztoka vode 36 milijonov m³, kar je polovica običajne količine v tem obdobju. Relativno majhni deleži volumnov so bili v januarju, februarju, aprilu, maju in juliju, ko je izteklo med 10 in 30 % običajne količine. Nadpovprečne mesečne količine so bile zgolj marca in junija.

V letu 2020 so bili pretoki do konca septembra 2020 večinoma med 0,5 in 2 m³/s z izjemo posameznih povečanj pretokov, ki so bili začetka marca 2020 ko so pretoki narasli na dobrih 30 m³/s, junija z 20 m³/s in nekaterih manjših zvišanj pretokov avgusta in septembra, ki pa niso presegli 10 m³/s.

Analiza rezultatov izvedenih monitoringov v preteklem obdobju

Program monitoringa s frekvenco vzorčenja se je sprva prilagajal hidrološkemu stanju oziroma količini padlih padavin, temu so sledili tudi pogoji v izreku dopolnilnih odločb z dne 31.7.2019, 30.9.2019 in 31.3.2020.

Glede na dopolnilno odločbo z dne 31. 7. 2019 so se na izviru Rižane ob padavinah, manjših od 10 mm, izvajale meritve koncentracij mineralnih olj najmanj enkrat dnevno. Prav tako so se meritve gladin podzemne vode ter koncentracije mineralnih olj v njej ob padavinah manjših od 10 mm, na vrtini P-21 izvajale vsak drugi dan, na vrtini V-3/19 vsak drugi dan, na vrtini R-11/89 vsak tretji dan, na vrtini R-14/93 vsak šesti dan. Ob padavinah višjih od 10 mm, se je v roku 1 dneva, do stabilizacije gladin enkrat dnevno spremljalo mineralna olja na izviru Rižane ter enkrat dnevno gladino podzemne vode na vrtinah P-21, R-11/89, R-14/93 in V-3/19.

Dopolnilna odločba z dne 30. 9. 2019 je določala, da se v primeru vodnatosti struge Hrastovelskega potoka, potok organoleptično opazuje enkrat dnevno. V dopolnilni odločbi z dne 30. 9. 2019 je predpisano vzorčenje izvira Rižane enkrat dnevno. Predpisane so bile tudi »on-line« meritve gladin na vrtinah R-14/93, R-11/89, P-21, V-3/19, ter vzorčenje za analize mineralnih olj glede na hidrološko stanje oziroma glede na kote podzemne vode. Podrobnejši izrek dopolnilne odločbe z dne 30. 9. 2019 je povzet v nadaljevanju: Na vrtini V-3/19 se ob dvigu gladine nad koto 100 m.n.m. vzorčenje izvaja vsake tri dni. Po ugotovitvi presežene kote se vzorčenje izvede v roku 72 ur, do upada gladine pod to koto. Na vrtini P-21 se vzorčenje ob dvigu gladine podzemne vode nad koto 90 m.n.m. izvaja vsake tri dni, do upada gladine pod to koto. Po ugotovitvi presežene kote se na obeh vrtinah vzorčenje izvede v roku 72 ur, do upada gladine pod to koto. Na vrtini V-3/19 se ob dvigu gladine podzemne vode nad koto 145 m.n.m. vzorčenje izvaja vsak dan, do upada gladine pod to koto. Po ugotovitvi presežene kote se vzorčenje izvede v roku 24 ur, do upada gladine pod to koto. Na vrtinah R-14/93, R-11/89 se vzorčenje izvaja najmanj enkrat na 10 dni. Če je količina padavin višja od 20 mm dnevno se na slednjih dveh vrtinah vzorčenje izvaja vsake tri dni. Vzorčenje se izvede v roku 72 ur od zaznanih povišanih padavin, do stabilizacije gladin podzemne vode. V plitvih vaških vodnjakih se mora v primeru dviga gladine podzemne vode v vrtini V-3/19 nad koto 150 m n.m. enkrat dnevno organoleptično preveriti lastnosti vode, izmeriti gladine vode v vodnjakih in izmeriti terenske parametre podzemne vode v vodnjakih. Iz izreka dopolnilne odločbe z dne 30. 9. 2019 je izhajalo tudi, da se preverijo in ocenijo tudi pretoki potokov Peculič in Hrastovelski potok.

Sprotna analiza rezultatov monitoringa se je v obdobju od 31. 7. 2019 do 31. 12. 2019 izvajala v skladu s pogostostjo kot izhaja iz dopolnilne odločbe z dne 30. 9. 2019. Naslovni organ je nato ob upoštevanju vseh informacij v odločbi z dne 21. 1. 2020, s katero se je spremenila dopolnilna odločba z dne 30. 9. 2019, določil, da se izvede vzorčenja na izviru Rižane v roku 24 ur, enkrat dnevno, ko je pretok Rižane na vodomerni postaji Rižana Kubed II več kot 20 m³/s. V primeru, da se na izviru Rižane zaznajo mineralna olja, ki v povprečju meritev presežejo 50 mikro g/l, je bilo določeno, da je treba izvesti identifikacijo organskih spojin (scan) in v roku 24 ur izvesti vzorčenje na vrtinah V-3/19, R-11 in R-14, ki se nahajajo na območju napajalnega zaledja izvira. V primeru, da je meritev pod mejo določljivosti analize metode, je bilo navedeno, da se v izračunu povprečja meritev upošteva polovica meje določljivosti te metode. V primeru dviga gladine podzemne vode na vrtini V-3/19, nad koto 150 m n. m., je bilo določeno, da se v roku 48 ur izvede vzorčenje na vrtinah V-3/19, R-11 in R-14, ki se nahajajo na območju napajalnega zaledja izvira. Ob tem je bilo odredeno, da mora povzročitelj v roku 48 ur tudi organoleptično spremljati stanje na vrtini P-21, Hrastovelskem potoku, Piculiču in v vaških vodnjakih. Povzročitelju je bila naložena tudi obveznost, da mora enkrat mesečno izvesti terenske meritve gladin in ostalih terenskih parametrov podzemne vode na vrtinah V-3/19, R-11, R-14 ter organoleptično preveriti stanje podzemne vode v vrtinah, pri čemer je moral v istem časovnem intervalu organoleptično spremljati stanje podzemne vode tudi na vrtini P-21.

Naslovni organ je nato z dopolnilno odločbo z dne 31. 3. 2020 določil, da mora povzročitelj na vrtinah V-3/19, R-11 in R-14 stalno (»on line«) izvajati merjenje gladin, pri čemer se mora pogostost monitoringa prilagajati gladinam podzemne vode in hidrološkemu stanju. Bistvena sprememba glede izvajanja monitoringa se je nanašala na ukinitve obveznosti vzorčenja na izviri Rižane, saj je iz izreka odločbe z dne 31. 3. 2020 izhajalo, da mora povzročitelj s strani podjetja Rižanski vodovod Koper d.o.o. – s.r.l. dnevno pridobivati rezultate analiz o vsebnosti mineralnih olj v odvzetih vzorcih v razdelilnem jašku. V primeru, da se v razdelilnem jašku zaznajo mineralna olja, ki v povprečju meritev presežejo 50 mikro g/l, mora povzročitelj izvesti identifikacijo organskih spojin (scan) in v roku 24 ur izvesti tudi vzorčenje na vrtinah V-3/19, R-11 in R-14, ki se nahajajo na območju napajalnega zaledja izvira. V primeru, da je meritev pod mejo določljivosti analizne metode, se v izračunu povprečja meritev upošteva polovica meje določljivosti te metode.

Naslovni organ na podlagi analiz dosedanjih izvedenih monitoringov ugotavlja, da so bile vse izvedene meritve mineralnih olj v plitvih vaških vodnjakih pod mejo določljivosti analizne metode. V času izvajanja monitoringa od 1. 4. 2020 do 31. 8. 2020 ni bilo zaznati kerozina na merilnih mestih, kjer so se meritve izvajale.

Specifična geološka sestava kraškega terena

S spremljanjem stanja podzemne vode na območju Dola pri Hrastovljah vse do danes nismo zaznali onesnaženja s kerozinom. Zapletena geološka zgradba v napajalnem zaledju izvira Rižane je najverjetneje eden izmed glavnih vzrokov, da onesnaženja s kerozinom v podzemni vodi nismo zaznali. Zaledje izvira je kompleksen kraški sistem, sestavljen iz več vodonosnikov. V padavinskem zaledju sta ugotovljeni dve podzemni akumulaciji z različno koto podzemne vode in ločenima napajalnima zaledjema. Podzemna akumulacija, katere del je tudi obravnavano območje, se nahaja v neposrednem zaledju izvira in se razteza proti Hrastovljam. Gladina podzemne vode ob suši je na koti 68 m n.m. in se napaja iz smeri Kubeda, Gračišča ter Hrastovelj. Območje pripada t.i. Brgotski strukturni luski, ki jo sestavljajo tudi alveolinsko-numulitni apnenci paleocensko-eocenske starosti. Luska je sestavni del narivne cone Kraškega roba, kjer je osnovno litološko zaporedje z apnenci spodaj in eocenskimi flišnimi plastmi zgoraj, narinjeno v smeri severovzhod-jugozahod tako, da je nastala sekvenca narivnih prelomov, ki vpadajo proti severovzhodu, ob katerih so se nakopičile narivne luske, ena na drugo. V preseku so apnenci narivnih lusk omejeni s flišnimi kamninami, vendar se v globino flišni deli izklinjajo. Območje jugovzhodno od izvira Rižane je torej litološko zelo razdrobljeno. Flišne proge odvajajo vodo površinsko, kraški apnenčast svet pa podzemeljsko. Odtok na flišu je površinski in koncentriran, v krasu pa difuzen in počasen. Nagubane flišne plasti zadržujejo visečo kraško vodo v lokalno omejenih območjih. Globina do podzemne vode je okrog 100 m.

Iz Priporočila GeoZS izhaja, da se z zadržanjem mase onesnaževala na mestu razlitja mobilni del onesnaženja zmanjšuje, preostaja pa težko mobilni del, ki se bo zadrževal na tem mestu dolgoročno. Delno ga lahko še mobilizirajo izredni hidrološki dogodki, ki presegajo vsakoletne visoke vode. To pomeni hidrološke dogodke z daljšo povratno dobo. Ti lahko nastopijo že naslednje leto ali pa čez več let. Geološki zavod Slovenije nadalje navaja, da je ob srednji prepustnosti apnencev za kerozin $3,7 \times 10^{-7}$ m/s, advekcijski tok od mesta razlitja zelo počasen in doseže vrtino V-3 v 5 letih, P-19 v 10 letih in P-21 v 22 letih. V pogojih, ko se voda pretaka po kraških kanalih, so razmere seveda bistveno drugačne in je čas pretakanja red velikosti dan ali nekaj dni. Dosedanje preiskave in meritve so pokazale, da je Brgotska luska povezana z luskami Podračje in Rižana, vendar pa neposredne povezave po kraških kanalih niso bile izkazane. Ne more pa se jih izključiti še za izredna hidrološka stanja, saj je povezava v času pod razlitjem očitno dokaj globoko.

Rezultati spremljanja stanja voda na območju Hrastovelj so torej v večji meri rezultat zapletene geološke zgradbe v Brgotski strukturni luski. Nehlapni del kerozina naj bi pronikal v nezasičeni del apnenčaste kamnine. Sklenjeni tok podzemne vode ga po rezultatih sodeč do danes ni zajel. Glede na zgoraj navedena dejstva je naslovni organ predlagal, da se racionalizira tako vzorčenje na vrtinah v zaledju kot tudi vzorčenje na izviri Rižane.

Fizikalno - kemijske lastnosti kerozina

Naslovni organ ugotovitve glede fizikalno-kemijskih lastnosti kerozina opira na dokument »Fizikalno-kemijske lastnosti kerozina in obnašanje v okolju«, Urad za stanje okolja, iz katerega izhaja, da je kerozin v glavnem sestavljen iz ogljikovodikov, ki vsebujejo od 9 do 16 ogljikovih atomov. Ogljikovodikov z nižjim številom ogljikovih atomov (benzen, toluen, ksilen) je manj kot 1 ut. %. Glede na razpoložljive študije primerov iz prakse, ki temeljijo na laboratorijskih raziskavah, se lahko ugotovi, da so frakcije z nižjim številom ogljikovih atomov v kerozinu (nižje frakcije) hlapne in začnejo hlapeti že pri zelo nizkih temperaturah. Zato se v konkretnem primeru predpostavlja, da so nižje frakcije kerozina večinoma izhlapele, na mestu razlitja so tako ostale le težje frakcije (ogljikovodiki z večjim številom ogljikovih atomov), ki so v vodi netopne, vežejo se na zemljino, v tleh pa so praktično nemobiline. Hkrati so podvržene tudi naravni biološki razgradnji. Naslovni organ poudarja, da je odstranitev onesnažene zemljine močna pripomogla k varovanju vodnih virov. Možnost migracije preostanka kerozina zmanjšuje tudi folija, s katero je prekrito mesto nesreče in ki preprečuje dotok vode do mesta onesnaženja ter s tem še zmanjšuje možnost migracije snovi.

K I. in I./1.1 točki izreka:

Naslovni organ je obdobje izvajanja monitoringa v tej odločbi opredelil do 30. 6. 2021, saj je namen, da se s tem glede na celotno obdobje izvajanja monitoringa lahko povzame dva hidrološka cikla visokih voda. Obdobje visokih pretokov na Rižani je od oktobra do aprila, najvišji pretoki znotraj tega obdobja pa so novembra in februarja.

Naslovni organ je glede na prejeto Poročilo o poteku piezometričnih meritev in vzorčenja vode, Geološki zavod Slovenije, št. 440-1160/2020 z dne 7. 9. 2020 ugotovil, da ima on-line prenos urejena le sonda v vrtini R-11. Prenos on-line se v vrtini V-3/19 ne izvaja, saj prihaja do okvare opreme zaradi prenapetosti ob vsaki večji nevihti. Potopna sonda (dajver) se je zaenkrat izkazala kot ustrezna za izvajanje meritev na V-3/19 in zagotavlja sledljivost doseganja kote 150 m n.m., on line sonda na vrtini R-11 pa je glede na mnenje Geološkega zavoda ustrezno opozorilo o visokih lokalnih gladinah v sistemu vodonosnika in sicer tudi za primer aktivacije in vzorčenja vode.

Iz I./1.1 izreka te odločbe izhaja, da mora povzročitelj v primeru, da se na razdelilnem jašku zaznajo mineralna olja, ki presežejo 50 mikro g/l, izvesti identifikacijo organskih spojin (scan) in v primeru, da sken pokaže prisotnost kerozina, v roku 24 ur izvesti vzorčenje na vrtinah V-3/19, R-11 in R-14, ki se nahajajo na območju napajalnega zaledja izvira. V primeru, da je meritev pod mejo določljivosti analize metode, se v izračunu povprečja meritev upošteva polovica meje določljivosti te metode. Naslovni organ je navedeno določil na podlagi dokumenta »Povzetek rezultatov monitoringa mineralnih olj v prispevnem zaledju izvira Rižane po nesreči v Hrastovljah«, ARSO, Urad za stanje okolja, 14.1.2020, na podlagi Poročila o poteku piezometričnih meritev in vzorčenja vode, Geološki zavod Slovenije, št. 440-1160/2020 z dne 7. 9. 2020 ter ob upoštevanju odločbe Zdravstvenega Inšpektorata RS, št. 06102-308/2019-83 z dne 27. 1. 2020, ki je bila izdana podjetju Rižanski vodovod Koper d.o.o. – s.r.l., in iz katere izhaja, da mora Rižanski vodovod Koper d.o.o. – s.r.l. kot upravljavec vodarne v razdelilnem jašku pred pripravo in po končani pripravi vode na vodohranu dvakrat dnevno v razmaku 12 ur izvesti vzorčenje vode na mineralna olja ter izvajati senzorično preverjanje na vsake 4 ure. Naslovni organ je mejno vrednost, ki jo je treba upoštevati določil na podlagi Uredbe o stanju površinskih voda, določil z namenom izvedbe identifikacije mineralnih olj in potrditve prisotnosti onesnaženja s kerozinom.

V vseh vzorcih, katerih odvzem je predviden pod pogoji, ki izhajajo iz izreka te odločbe, se morajo izvesti analize na mineralna olja. S to metodo se kvantitativno določa vsebnosti celokupnih ogljikovodikov (mineralnih olj) z infrardečo spektrometrijo. Metodo se uporablja zato, ker je rezultat možno dobiti v nekaj urah po vzorčenju. Povzročitelj mora za izvedbo vzorčenja in analiz kemijskih parametrov izbrati izvajalca v skladu z zahtevami iz 13. člena Pravilnika o monitoringu podzemnih voda (Uradni list RS, št. 31/09), vzorčenje in analize metode pa morajo biti v skladu

s pogoji iz 11. in 12. člena Pravilnika o monitoringu podzemnih voda. V primeru, da se na vrtinah V-3/19, R-11 in R-14 zazna vsebnost mineralnih olj nad 0,05 mg/l, je potrebno izvesti še identifikacijo organskih spojin s plinsko kromatografijo z masnim detektorjem (identifikacija GC/MSD) z namenom potrditve prisotnosti kerozina.

Mejna vrednost 50 mikro g/l (0,05 mg/l) je bila določena na podlagi okoljskega standarda kakovosti za parameter celotni ogljikovodik (mineralna olja) iz Uredbe o stanju površinskih voda (Uradni list RS, št. 14/09, 98/10, 96/13 in 24/16), ki zagotavlja dobro kemijsko in dobro ekološko stanje površinskih voda. Naslovni organ je glede na navedeno odločil, kot to izhaja iz točke I./1.1 izreka te odločbe.

K točki I./1.2 izreka:

Naslovni organ je ob upoštevanju Priporočila GeoZS, 21. 1. 2020, v točki I./1.2 izreka te odločbe določil, da se v primeru dviga gladine podzemne vode na vrtini V-3/19, nad koto 150 m n.m., v roku 48 ur izvede vzorčenje na vrtinah V-3/19, R-11 in R-14, ki se nahajajo na območju napajalnega zaledja. Ob takšnih razmerah se v skladu s Priporočilom GeoZS v roku 48 ur izvede tudi organoleptično spremljanje stanja na Hrastoveljskem potoku in Piculiču, ne pa tudi v vaških vodnjakih, saj se na podlagi analiz dosedanjih izvedenih monitoringov ugotavlja, da so bile vse izvedene meritve mineralnih olj v plitvih vaških vodnjakih pod mejo določljivosti analizne metode, ker vodnjaki posegajo v krovinske flišne plasti.

Naslovni organ je s strani Geološkega zavoda Slovenije prejel dokument »Priporočila za izvajanje monitoringa vodonosnika Rižane v času sanacije kerozina« (v nadaljevanju: Priporočila GeoZS), 21. 1. 2020, iz katerega izhaja analiza rezultatov dosedanjih ukrepov in monitoringa v obdobju od julija 2019 do decembra 2019 ter priporočila za nadaljnje postopanje v zvezi s spremljanjem stanja v vrtinah. Iz Priporočila GeoZS izhaja, da se spremlja morebitni pojav mineralnih olj le ob visokovodnih pojavih. Nadalje je navedeno, da je zelo malo verjetno, da bi še prišlo do vala zaznavnega onesnaženja. Po mnenju GeoZS je tako možnost možno predvideti v primeru, da se gladina vode v Brgotski luski dvigne nad koto 150 m n. m. in se pri tem dvigne proti koti 170 m n. m., ko bi bilo doseženo neposredno območje onesnaženja.

Naslovni organ v tem delu ni sledil predlogu povzročitelja, ki ga je podal v Načrtu izvajanja monitoringa vodonosnika Rižane po 30. 9. 2020, saj se po mnenju Geološkega zavoda v primeru pojava kerozina v vrtini V-3/19 ob visokih vodah onesnaženje hitro razširi tudi po kraških kanalih dolvodno, zato je v takem primeru potrebno pregledati celotno zaledje, na način kot je to določeno v točki I./1.2 izreka te odločbe.

Povzročitelj za obdobje od 1. 10. 2020 naprej nima več obveznosti enkrat mesečno izvajati terenske meritve gladin in ostalih terenskih parametrov podzemne vode na vrtinah V-3/19, R-14, R-11 ter organoleptično preveriti stanje podzemne vode v vrtinah, saj se glede na rezultate preteklih monitoringov ocenjuje, da je izvajanje navedene obveznosti smiselno ukiniti in ga vezati le na stanje visokih voda. S tem je naslovni organ sledil tudi predlogu povzročitelja, ki ga je podal v Načrtu izvajanja monitoringa vodonosnika Rižane po 30. 9. 2020.

K točki I./1.3 in I./1.4 izreka:

Dinamika izvajanja monitoringa in poročanja je vezana na šest mesečna obdobja v trajanju do 30. 6. 2021. Celotno obdobje izvajanja monitoringa bo tako povzelo dva hidrološka cikla visokih voda. Obdobje visokih pretokov na Rižani je od oktobra do aprila, najvišji pretoki znotraj tega obdobja pa so novembra in februarja.

K točki II. izreka:

Povzročitelj v skladu s prvim odstavkom 110f. člena ZVO-1 krije stroške preprečevalnih oz. sanacijskih ukrepov izvedenih na podlagi ZVO-1. V skladu s petim odstavkom 110f. člena ZVO-1 ima ministrstvo pravico z odločbo zahtevati povračilo stroškov za izvedbo ukrepov po ZVO-1, ki jih je samo izvedlo in sicer v petih letih od dne, ko so bili izvedeni, oz. od dne, ko je bil ugotovljen povzročitelj okoljske škode. V skladu s petim odstavkom 213. člena v povezavi z 118. členom ZUP

je bilo treba v izreku te odločbe odločiti tudi o stroških postopka, zato je bilo odločeno, kot to izhaja iz II. točke izreka te odločbe.

Četrty odstavek 110.d člena ZVO-1 določa, da pritožba zoper odločbo, izdano na podlagi tega člena, ni dovoljena, mogoče pa je začeti upravni spor. Prvi, drugi in četrty odstavek 224. člena ZUP določajo, da je odločba, ki se ne more več izpodbijati s pritožbo, dokončna, od dneva, ko je bila vročena stranki, oziroma od preteka roka za (prostovoljno) izvršitev pa tudi izvršljiva. To pomeni, da mora povzročitelj v postavljenem roku izvršiti obveznosti iz te odločbe ne glede na to, ali bo zoper odločbo sprožil upravni spor.

Pouk o pravnem sredstvu:

Zoper to odločbo pritožba ni dovoljena, dopustno pa je sprožiti upravni spor z vložitvijo tožbe pri Upravnem sodišču Republike Slovenije, Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana, v roku 30 dni po prejemu te odločbe. Tožba se vložiti neposredno pisno pri navedenemu sodišču ali se mu pošlje po pošti. Tožbi je poleg odločbe, ki se izpodbija, v izvorniku, prepisu ali kopiji potrebno priložiti tudi po en prepis ali kopijo tožbe za toženca, če je kdo prizadet z upravnim aktom pa tudi zanj.

mag. Suzana Rak Zavasnik
sekretarka

Vročiti:

- SŽ – Infrastruktura, d.o.o., Kolodvorska ulica 11, 1000 Ljubljana – osebno z vročilnico

Poslati:

- Inšpektorat RS za okolje in prostor, Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana (gp.irsop@gov.si)
- Zdravstveni inšpektorat RS, Vožarski pot 12, 1000 Ljubljana (gp.zirs@gov.si)
- Rižanski vodovod Koper d.o.o. – s.r.l., Ulica 15. maja 13, 6000 Koper-Capodistria (vodovod@rvk.si)